

Anmälan om förbud för en elev att bära slöja/sjal vid den fristående grundskolan Minervaskolan, Umeå

Skolverkets beslut

Skolverket kritiserar Minervaskolan i Umeå AB för att, genom att förbjuda en elev att bära slöja/sjal, inte ha uppfyllt författningarnas krav på att vara öppen för alla elever.

Skolverket följer upp beslut i vilket det riktas kritik. Minervaskolan i Umeå AB skall därför senast **den 22 augusti 2006** lämna en redovisning över vilka åtgärder som vidtagits med anledning av beslutet. Redovisningen skall avse generella åtgärder i utvecklande och förebyggande syfte. Redovisningen från en fristående skola godtas om den kommer från styrelsen för skolan eller den som företräder styrelsen.

Ärendet

Skolverket har den 8 mars 2006 tagit emot en anmälan från modern till en flicka som tidigare varit elev vid Minervaskolan i Umeå. I anmälan uppges bland annat att skolledningen vid skolan inte har tillåtit eleven att bära slöja/sjal i skolan. Eleven bytte skola efter det inträffade.

Skolverkets utredning i detta fall syftar till att kontrollera om Minervaskolan i Umeå AB har uppfyllt författningarnas krav att vara en skola som står öppen för alla elever.

Skolverket vill i sammanhanget upplysa om att lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever trädde i kraft den 1 april 2006 och gäller för händelser som inträffat från och med detta datum. Då uppgifterna i aktuellt ärende rör händelser som inträffat före den 1 april 2006 granskas dock inte ärendet enligt den nya lagstiftningen.

Anmälaren har uppgett bland annat följande

Vårterminen 2006 började dottern i årskurs 1 vid Minervaskolan. Flickan bar slöja/sjal vid det första besöket på skolan och redan då meddelade dotterns lärare att eleverna i skolan inte bär mössa, keps eller sjal. Vidare sade läraren att det inte var bra att flickan bar slöja/sjal eftersom hon kunde sticka ut för mycket. Modern tydliggjorde att flickan bar slöja/sjal på grund av sin religiösa övertygelse. Läraren uppmanade modern att ta kontakt med rektorn vid skolan.

Modern kontaktade inte rektorn eftersom hon uppfattade att diskussionen med läraren grundade sig på lärarens egna åsikter. När läraren återkom efter en två veckor lång semester fördes frågan om flickans slöja/sjal upp på nytt. På lärarens uppmaning kontaktade modern rektorn.

Den 9 februari hölls ett möte och frågan om slöja/sjal diskuterades. Rektorn vid skolan sade bestämt att det inte var möjligt att bära slöja/sjal vid Minervaskolan. Rektorn refererade till innehållet i ett s.k. umgängeskontrakt som modern skrivit under när eleven skrevs in vid skolan. Kontraktet innehöll inget uttryckligt förbud mot att bära slöja/sjal, däremot ett förbud att bära mössa eller keps. Rektorn uppgav att det inte spelade någon roll om det var fråga om mössa, keps eller slöja/sjal. Dottern hade att välja mellan att gå kvar i skolan utan sjal eller att genomföra ett skolbyte till en skola som accepterade slöja/sjal. Dottern blev ledsen när hon fick höra de alternativ rektorn givit.

Anmälarens uppfattning är att slöjan/sjalen inte är jämförbar med keps eller mössa, utan att den är en religiös symbol som kan jämföras med kors och andra liknande religiösa symboler.

Anmälaren ställer sig frågande till om förbudet att bära sjal överensstämmer med den värdegrund som skall gälla i skolan. Vidare ifrågasätts om skolan genom ett förbud kan vara en mötesplats där alla elever behandlas lika och där flera religioner kan mötas.

Minervaskolan i Umeå AB har uppgett bland annat följande

Minervaskolan är en religiöst och politiskt obunden fristående skola. Föräldrar och elever har gemensamt utarbetat ett umgängeskontrakt som beskriver förhållnings-sätt/regler på skolan. Kontraktet undertecknas av eleven, föräldern och rektorn. Skolan är populär bland föräldrar med utländsk bakgrund och detta är första gången som frågan om huvudbonad ifrågasatts.

Den 19 december 2005 besökte modern skolan med sin dotter för att bekanta sig med barnen i klassen. Klassläraren och modern diskuterade vid det tillfället andemeningen i umgängeskontraktet i allmänhet och dess regel om bärande av huvudbonad i synnerhet eftersom flickan bar slöja/sjal. Modern visade tydligt att hon förstod att bärandet av slöja/sjal inte var förenligt med de regler som gällde på skolan. Eftersom modern reagerade starkt på detta sade läraren till modern att kontakta rektorn innan skolstarten den 9 januari 2006. Detta skedde inte.

Flickan började vårterminen 2006 och bar slöja/sjal från första dagen trots den överenskommelse som träffats med läraren. Rektor lät ärendet bero i väntan på att läraren skulle återkomma från sin ledighet. Vid återkomsten den 30 januari tog läraren på nytt upp frågan om flickans bärande av slöja/sjal. Den 9 februari 2006 hölls ett möte mellan modern, klassläraren och rektorn.

Vid mötet ifrågasatte modern umgängeskontraktet. Rektorn påtalade vikten av att hålla sig till ingångna avtal/överenskommelser. Han uppgav också att modern stod

inför en valsituation, att låta flickan följa de regler som tillämpas för alla elever på skolan eller välja en annan skola. I ett e-postmeddelande den 17 februari sade modern upp platsen vid skolan.

Skolan har inte fått några signaler om att flickan upplevt sig kränkt på grund av att hon inte har tillåtits att bära slöja/sjal i skolan. Skolan har tagit del av sådana uppgifter i media.

Skolverket har tagit del av det umgängeskontrakt som Minervaskolan tillämpat i aktuellt ärende. I umgängeskontraktet föreskrivs att om eleven har mössa eller keps på sig ska eleven ta av sig denna under lektionstid.

Motivering till beslutet

Kravet på att skolan skall vara öppen för alla

I enlighet med 9 kap. 2 § skollagen skall en fristående skola ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan skall förmedla samt även i övrigt svara mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet. Vidare skall skolan stå öppen för alla barn som enligt skollagen har rätt till utbildning inom motsvarande skolform i det offentliga skolväsendet.

Skolverket har tidigare uttalat sig i frågan om ordningsregler i förhållande till elevers klädsel med religiös innebörd (dnr 58-2003:2567). Verket har vidare konstaterat att klädsel bör ses som ett individuellt uttryck som normalt bestäms av eleverna själva och inte bör ingå i en skolas ordningsregler. I vissa situationer kan klädsel dock ses som en ordnings- och säkerhetsfråga som det är skolans sak att hantera.

Justitieombudsmannen (JO) har uttalat sig om skolledningens rätt och skyldighet att ingripa mot åsiktsyttringar eller andra beteenden som inte är förenliga med ordningens upprätthållande på skolan (JO 1997/98 s. 436). JO har därvid uttalat att skolan kan anta egna ordningsregler. Sådana ordningsregler får dock inte strida mot lag eller annan författning. Skolverket vill i det sammanhanget påtala att reglerna ska vara neutrala till sin karaktär. De får heller inte vara formulerade så att kravet i skollagen, på att skolan skall vara öppen för alla, åsidosätts.

Skolverkets uppfattning är att en skolledning endast på grund av omständigheter i särskilda fall kan uppställa förbud för viss klädsel. Ett sådant beslut är endast motiverat om det kan visas att klädseln i just det särskilda fallet påverkar ordningen och säkerheten i skolan eller om skolan därigenom förhindras att fullfölja sitt pedagogiska uppdrag.

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har med anledning av en förfrågan (dnr 494-2006) från Antidiskrimineringsbyrån i Umeå uttalat följande avseende frågan om slöj/sjalförbud i skolan. Rätten att bära religiös klädsel är en del av den rådande religionsfriheten i Sverige. Det är inte DO:s eller omgivningens uppgift att ta ställning till den symboliska betydelsen av viss religiös eller etnisk klädsel. Det är bara

den som bär klädseln som kan avgöra om dennes trosbekännelse eller kultur kräver det. Att i skolan ställa upp ett generellt förbud för elever att bära alla typer av huvudbonader innebär att de elever, som till exempel bär religiösa huvudbonader så som slöja eller judisk kippa, förhindras att utöva sin religion. Keps och mössa kan inte jämföras med slöja. En skolas beslut att förbjuda elever att bära slöja/sjal kan anses strida mot lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever.

Skolverket bedömer att Minervaskolans agerande, att förbjuda en elev att bära slöja/sjal med hänvisning till generella ordningsregler, innebär att elever som av religiösa skäl bär slöja/sjal stängs ute från skolan. Skolverket finner att Minervaskolan genom detta förfarande inte står öppen för alla elever i enlighet med de krav som uppställs i skollagen. Skolverket riktar därför kritik mot Minervaskolan i Umeå AB.

På Skolverkets vägnar

Anna Westerholm
Enhetschef

Magdalena Kocan
Jurist

I ärendets handläggning har även chefsjurist Ingegärd Hilborn deltagit.

Kopia till
Anmälaren
Enligt sändlista